
Kyrkomötet Gudstjänstutskottets betänkande 2013:9

Den svenska psalmboken

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas en motion med förslag att uppdra till kyrkostyrelsen att genomföra beslutet att verka för att den svenska psalmskatten görs tillgänglig på Svenska kyrkans hemsida. Gudstjänstutskottet delar den otålighet som motionären ger uttryck för. Utskottet har dock i ett samtal med kyrkosekreteraren fått svar på flera frågor samt en tidsangivelse för när publiceringen kommer att påbörjas. Utskottet föreslår, med hänvisning till att arbetet pågår, kyrkomötet att avslå motionen.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2013:100.

Motionens förslag

Motion 2013:100 av Sten Johansson, Den svenska psalmboken

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att genomföra det av kyrkomötet för två år sedan fattade beslutet att verka för att den svenska psalmskatten görs tillgänglig på Svenska kyrkans hemsida.

Bakgrund

Kyrkomötet 2011 biföll två motioner (Mot 2011:17 och 93) som Gudstjänstutskottet behandlade i sitt betänkande G 2011:4 *Den svenska psalmboken*. Beslutet innebar dels ett uppdrag till kyrkostyrelsen att verka för att den svenska psalmskatten görs tillgänglig på Svenska kyrkans hemsida, dels ett uppdrag att under denna mandatperiod initiera ett projekt i vilken användandet av den nuvarande psalmboken undersöks.

Den svenska psalmboken på webben

Angående uppdraget att göra psalmboken tillgänglig på hemsidan konstaterade Gudstjänstutskottet:

Det är mycket viktigt att Svenska kyrkan på ett lättillgängligt sätt kan erbjuda människor tillgång till psalmerna. Skälen är många, såväl själavårdande och pastorala som undervisande och kompetenshöjande.

I kyrkostyrelsens skrivelse KsSkr 2013:2 sägs angående detta uppdrag:

Arbetet med att göra psalmboken tillgänglig på nätet fortsätter och relateras till förnyelsen av avtalet mellan Verbum och Svenska kyrkan.

Psalmbokens användande

Den andra delen av kyrkomötets beslut 2011 gällde en undersökning avseende psalmbokens användning. Gudstjänstutskottet menade att:

Målsättningen för en undersökning bör vara såväl att reflektera över framtiden och hur psalmboken kan och bör förändras som att spegla psalmerna som en del av kulturarvet.

En förstudie om psalmbokens användande har på kyrkostyrelsens uppdrag genomförts av teol. dr Anna J Evertsson och presenterats för kyrkostyrelsen och biskopsmötet. I rapporten behandlas *Psalmbokens användning i gudstjänst*, *Psalmbokens användning i ett vidare sammanhang*, *Psalmsångens betydelse*, *Psalmens och psalmsångens funktion*, *Främjande av psalmen och psalmsången* samt *Fördjupning av kunskap*.

Förstudien visar på ett glapp mellan kyrkans höga värdering av psalmerna och deras folkliga förankring. De tidigare självklara sätten att komma i kontakt med psalm – genom skola och konfirmandundervisning – är tillgängliga för allt färre.

Den genomförda förstudien aktualiserar många frågor om förutsättningarna för en eventuell kommande revision av psalmboken. En reflektionsfas av samma typ som i arbetet med kyrkohandboken kan övervägas. Det blir också tydligt att frågan om hur nyskapande på psalmområdet kan tas till vara behöver ytterligare belysning.

Angelägenhetsgraden för den till detta uppdrag nära relaterade uppgiften ”att verka för att den svenska psalmskatten görs tillgänglig på Svenska kyrkans hemsida” kan anses stärkt av förstudiens resultat. Arbetet med detta pågår, men har visat sig vara förknippat med problem som har att göra dels med det angelägna i att upprätthålla en tydlig gräns mellan de psalmer som antagits av kyrkomötet (1–700) och andra tillägg och volymer, vilket nu har lösts, dels med de upphovsrättsliga frågornas komplexitet.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2013:100.
--

Gudstjänstutskottet har i ett samtal med kyrkosekreterare Cristina Grenholm fått en genomgång av det arbete som fortfarande pågår kring webbpubliceringen av psalmer. Frågorna om upphovsrätten är komplicerade och krävande. Till varje enskild psalm kan det finnas många upphovsmän och -kvinnor. Det handlar om textförfattare, kompositörer samt personer som bearbetat texten och/eller musiken. Varje ny revidering medför förnyade upphovsrättigheter.

Psalmerna nummer ett till och med 700 finns i en statlig utredning, vilket innebär att det skulle vara möjligt att publicera dessa och betala lagstadgad ersättning för upphovsrätten. Kyrkostyrelsen har dock valt att söka en annan lösning för avtal med upphovsrättsinnehavarna.

En annan frågeställning handlar om formen för digitalisering. På kort tid har många nya tekniska lösningar utvecklats. Viktigt är att finna den form som både ger störst användbarhet för Svenska kyrkan som innehavare av materialet och är generös och tillgänglig för alla intresserade. Här finns också avvägningen av vad som ska finnas på den allmänna webben och vad som förbehålls intranätet.

I samarbetet med Verbum har en plattform för webbpublicering presenterats. Denna innehåller den nu gällande kyrkohandboken, kyrkohandboksförslaget, psalmerna och evangelieboken.

Verbum har uttalat att det första materialet kommer att publiceras under våren 2014.

Gudstjänstutskottet delar den otålighet som motionären ger uttryck för. Efterfrågan på webbpubliceringen av, i första hand, psalmerna är inte ny. Förklaringarna till att det dröjt har inte heller alltid varit så tydliga.

Utskottet har dock i samtalet med kyrkosekreteraren fått svar på flera frågor och en tidsangivelse för när webbpubliceringen kommer att påbörjas.

I det pågående kyrkohandboksarbetet har webben och det särskilda webbverktyget fungerat väl. Fortsättningsvis, när en ny handbok antagits, är det mycket angeläget att man kan arbeta elektroniskt med materialet, till exempel när församlingens gudstjänstordningar tas fram.

Utskottet konstaterar att i andra kyrkor, till exempel i Danska folkekirken och i Finlands evangelisk-lutherska kyrka, har man publicerat psalmer på webben utan att ha fullständig tillgång till alla psalmer. Det är också en möjlighet man bör överväga, att publicera det material man har rättigheterna till i en första fas.

Gudstjänstutskottet har tagit del av den förstudie om psalmbokens användande som omnämns i bakgrundsbeskrivningen. Denna tillstyrker också behovet av att psalmerna finns tillgängliga på webben.

Med hänvisning till att arbetet pågår och till ovan förda resonemang föreslår gudstjänstutskottet kyrkomötet att avslå motion 2013:100.

Uppsala den 26 september 2013

På Gudstjänstutskottets vägnar

Christina Eriksson, ordförande

Lena Bohman, sekreterare

Beslutande: Christina Eriksson, ordförande, Sofija Pedersen Videke, Nanna Tranströmer, Johan Blix, Maria Johansson Berg, Hans Ulfvebrand, Johan Lothigius, Anna-Sara Walldén, Sonja Grunselius, Fredrik Nilsson, Ola Isacsson, Alve Svensson, Torbjörn Arvidsson, Christina Holmgren och Ylva Wahlström.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Anna-Karin Stråle Börjesson, Marie Nielsén, Arne Närström, Britt-Marie Danestig, Ingegerd Flock Andersson, Katarina Ramnerö Ödestad, Astor Karlsson, Birgit Ahlström, Mikael Mogren, Torvald Johansson, Margareta Viklund, Gerd Gabrielsson, Bengt Inghammar och Dag Sandahl.

Biskop Ragnar Persenius har deltagit i utskottets överläggningar.